

TAKDİM

Türk Hukuk Tarihi, hukuk fakültelerinin umumiyetle ikinci sınıfında okutulan mecburi bir derstir. İmparatorluk zamanında hukuk fakültesinde umumi hukuk tarihi okutulurken, cumhuriyet devrinde hukuk fakültelerine Türk Hukuk Tarihi dersi konulmuş, Umumi Hukuk Tarihi dersi ise ehemmiyeti düşürülerek seçmeli dersler arasında varlığını devam ettirmiştir.

Türkiye’de bu dersi veren kıymetli hocalardan bazıları çok faydalı ders kitapları kaleme almıştır. Dersin müfredatı hemen hemen aynı olduğu için sistematığı birbirine benzeyen bu kitaplardan kimisi bazı hususlarda fazla, bazı hususlarda ise kısa malumat vermiş, kimisinin ihtiva ettiği malumat ise yeni çalışmalar ışığında eskimiştir.

Verdiğim derslerde talebelere uzun zaman Osmanlı Hukuku kitabımı tavsiye ettim. Ama bu eser zamanenin gözünü korkutacak kadar tafsilatlı görüldüğü için, ders notları mahiyetinde bu kitabı hazırlamayı münasip gördüm. Kitap, sadece talebelere değil, hukukçu olmayıp Türk hukuk tarihini merak edenlere de hitap edecek şekilde hazırlanmıştır.

Türklerin hukuk tarihi, İslâmiyet’e girişlerinden evvel ve sonra olmak üzere iki büyük devreye ayrılır. Her iki devre de birbirinden esaslı şekilde farklıdır. Mamefih İslâmiyet’ten evvelki Türk hukukunun, sonraki devirlere kadar uzanan tesirleri de yok değildir. Kitapta, evvela giriş mahiyetinde İslâmiyet’ten evvelki Türklerin hukukundan bahsedilmiş; bu hukuka ait hükümlerin, İslâmiyet’ten sonraki Türklerin hukukuna olan tesirlerine temas edilmiştir.

İslâmiyet’ten sonraki Türk hukuku da asırlar süren klasik devir ile son asır olmak üzere iki devreye ayrılır. Bu devirde Türklerin kurup hâkim olduğu devletlerin hepsinde aynı hukuk ve müesseselere rastlanır. Bu sebeple zamanımıza en yakın ve tesirlerinin devamlı olması itibarıyla Osmanlı Devleti’nin hukuku referans ve numune alınmıştır.

Kitapta başka Türk Hukuk Tarihi kitaplarında olmayan bir yenilik Cumhuriyet sonrası Türk hukukuna da temas edilmesidir. Zira Türkiye’de medeni, borçlar, ceza, usul hukuku gibi sahalarda 2000 senesinden evveli hukuk tarihinin mevzuu olmuştur. Medeni hukuk akademisyeni arkadaşlara, yeni Türk Medeni Kanunu

ile eskisini mukayese eden tavsiye edebilecekleri bir çalışma sorduğumda, pek bir şey söyleyemediler. Ders kitaplarının 2003 baskılarından sonra artık eski medeni kanundan bahis yoktur, dediler. Kendi kendime, demek ki artık bunlar da hukuk tarihinin mevzuu olmuş, dedim.

Kitabın tashihinde yardımcı olan asistan arkadaşlarım Raşit Akgün, Hüseyin Oğuzhan Yılmaz ve Fatma Kuru'ya teşekkürü borç bilirim. Okuyanlara faydalı olması temennisiyle...

Ekrem Buğra Ekinci

İstanbul 2024